

Temat: Jak napisać esej o sztuce?

Czas realizacji: 1 godz.

Cele zajęć

■ Cel ogólny

Zdobycie wiedzy na temat eseju, nabycie umiejętności analizy tekstu eseju o sztuce pod kątem jego najważniejszych cech gatunkowych, tworzenie eseju o sztuce, kulturze

■ Cele szczegółowe

Uczeń:

- z zaangażowaniem bierze udział w dyskusji,
- wie, czym jest esej,
- przedstawia, na czym polega specyfika eseju o sztuce, kulturze,
- gromadzi argumenty na określony temat,
- wymienia zasady organizacji tekstu eseju o sztuce,
- analizuje różne teksty i wskazuje cechy eseju o sztuce,
- poszukuje tematów będących źródłem tekstu eseju kulturalnego,
- tworzy teksty eseju o sztuce,
- sprawnie posługuje się poprawną odmianą polszczyzny pisanej i mówionej.

■ Metody i formy pracy:

- metody aktywizujące – burza mózgów, dyskusja,
- rozmowa kierowana,
- ćwiczenia redakcyjne,
- ćwiczenia z tekstami prasowymi,
- praca z komputerem z dostępem do Internetu,
- indywidualna praca analityczna i redakcyjna.

■ Środki dydaktyczne:

- karta pracy: *Jak napisać esej o sztuce?*
- materiały dla nauczyciela: *Jak napisać esej o sztuce?*
- „Po polsku. Literatura, język, komunikacja. Zeszyt ćwiczeń do gimnazjum.Kl.1.”, red. L.Adrabińska-Pacuła, A.Hącia, J.Malczewska, J.Olech, WSzPWN,
- fragmenty różnych tekstów prasowych,
- komputer z dostępem do Internetu, m.in. <http://www.niezlasztuka.net/tematy/artykuly-o-sztuce>
- komputer, tablica, arkusze papieru, flamastry.

■ Przebieg lekcji

1. Faza wstępna / prezentacja (5 min.)

- Nauczyciel prosi, by uczniowie zaprezentowali wyniki swej pracy domowej. Uczniowie mieli przeczytać dowolny esej Zbigniewa Herberta z tomu „Barbarzyńca w ogrodzie” oraz przygotować informację o Z.Herbecie, okolicznościach powstania zbioru „Barbarzyńca w ogrodzie” i napisać krótką wypowiedź o tym, czego dowiedzieli się z przeczytanego tekstu.
- Chętni uczniowie prezentują wyniki swej pracy na forum; wymieniają tytuły przeczytanych esejów Herberta, ich tematykę, odczytują informacje o twórcy i okolicznościach powstania zbioru Z.Herberta „Barbarzyńca w ogrodzie”.

Temat: Jak napisać esej o sztuce?

2. Faza realizacyjna

a) Co wyróżnia dobrego eseistę?/ burza mózgów, praca indywidualna (5 min.)

- Nauczyciel poleca uczniom, by po przeczytaniu wybranych esejów Z. Herberta zastanowili się, jakimi cechami powinien odznaczać się dobry eseista. Po burzy mózgów propozycje uczniów nauczyciel poleca zapisać (zad.1. z Karty pracy)
- Po ustalonym czasie wybrany uczeń przedstawia na forum wynik swej pracy.

b) Jakie tematy podejmowane są w esejach o sztuce i kulturze/ analiza w parach (10 min.)

- Nauczyciel prosi, by uczniowie, pracując w parach, weszli na stronę <http://www.niezlasztuka.net/tematy/artykuly-o-sztuce/> i przeczytali dowolny artykuł z tej strony.
- Po ustalonym czasie wybrani uczniowie przedstawiają na forum, o czym był przeczytany przez nich tekst.
- Nauczyciel prosi, by uczniowie zapisali, jakie tematy mogą być poruszane w artykułach/esejach o sztuce (zad. 2. Z Karty pracy).

c) Jak opisywać dzieło sztuki / praca indywidualna (10 min.)

- Nauczyciel prosi, by uczniowie przeczytali fragment tekstu Jana Białostockiego „Sztuka cenniejsza niż złoto” zawierający opis obrazu P.Bruegela „Zima”. Tekst znajduje się na stronie 68-69 podręcznika „Po polsku. Literatura, język, komunikacja. Zeszyt ćwiczeń do gimnazjum.Kl.1.”, red. L.Adrabińska-Pacuta, A.Hęcia, J.Malczewska, J.Olech, WSzPWN.
- Po przeczytaniu tekstu uczniowie wykonują zadania związane z tekstem: zad.16 a-k, str. 70-71 (m.in. wypisują wyrażenia przyimkowe nazywające stosunki przestrzenne, przedstawiają tematykę opisywanego obrazu, wskazują, jaka jest kompozycja opisu, podaje przykłady środków artystycznych w opisie, wskazują, w jaki sposób opiano kolorystykę obrazu i w jaki sposób autor wyraził swoją ocenę obrazu).
- Po ustalonym czasie wybrany uczeń na forum prezentuje wyniki swej pracy.

d) Jak z opisu obrazu tworzyć esej?/ praca indywidualna (12 min.)

- Nauczyciel prosi, by uczniowie na przykładzie tekstu swojej koleżanki Karoliny Machalicy zastanowili się, co należy zrobić, by ze zwykłego opisu obrazu powstał esej kulturalny (tekst znajduje się w *Materiałach dla nauczyciela*).
- Uczniowie czytają tekst Karoliny Machalicy „Dziwna Królowa” na temat obrazu M.Fouqueta, a po przeczytaniu tekstu wskazują, jakie cechy decydują o tym, że nie jest on zwykłym opisem obrazu, ale esejem (zad.3. z Karty pracy)

3. Faza podsumowująca/ burza mózgów (3 min.)

- Burza mózgów i wypowiedzi uczniów na temat: „Czy warto w szkolnych gazetkach pisać o kulturze, sztuce”. Uczniowie na forum prezentują swoje opinie.

■ Ewaluacja/samodzielna praca uczniów

Napisz esej, w którym ustosunkujesz się do problemu: „Czy współczesna sztuka jest tylko dla wybranych i nielicznych?”

Temat: Jak napisać esej o sztuce?

KARTA PRACY

1. W formie asocjogramu zapisz, jakimi cechami powinien odznaczać się dobry eseista.

CECHY DOBREGO ESEISTY

2. Po przeanalizowaniu tekstów ze strony <http://www.niezlasztuka.net/tematy/artykuly-o-sztuce/> zapisz, co może stanowić temat dla eseju o sztuce, kulturze.

.....

.....

.....

.....

3. Po przeczytaniu tekstu Karoliny Machalicy „*Dziwna Królowa*” uzasadnij, że tekst ten nie jest zwykłym opisem obrazu, ale można go uznać za esej.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Temat: Jak napisać esej o sztuce?

MATERIAŁY DLA NAUCZYCIELA

1. Strony, które nauczyciel może wykorzystać podczas realizacji tematu na więcej niż jedna godzinie

<http://www.niezlasztuka.net/tematy/artykuly-o-sztuce>

http://www.cogito.com.pl/PrezentacjaPisma/225/Sztuka_Pisania_Esej.html

Dziwna Królowa. Opis obrazu M.Fouqueta wystawianego w ramach cyklu zapoczątkowanego przez panią Iwonę Gordziewicz : "Wielcy Mistrzowie w Parnasie".

Widzę. Widzę smutek w Jej oczach. Jakby wiedziała, co nadejdzie, ale jednak nie traciła nadziei. Wyczuwam też pewnego rodzaju szczęście. Bo jaka to wielka radość trzymać w objęciach dziecko! Nieważne, czy ma zbawić świat czy będzie lekarzem albo prawnikiem. Matka kocha je takim, jakie jest. Takim właśnie uczuciem darzyła Jezusa Maryja- bezwarunkowym.

Obraz przepiękny sprzecznościami. Jest kilka tysięcy malowideł, które przedstawiają wizerunek Matki Boskiej. Widziałam ich w swoim życiu bardzo wiele, jednak dzieło pt. **„Matka boska z dzieciątkiem wśród aniołów”** autorstwa Jeana Fouqueta jest inne. **Budzi kontrowersje.** Jeśli dobrze się przyjrzymy, to zauważymy w nim rozpacz; rozpacz bijącą a twarzy Maryi tak potężną, że przyciąga nas do siebie i w pewnym momencie zaczynamy czuć to, co Ona. Matka chciałaby zatrzymać syna, mieć na zawsze w objęciach swój cały świat, ale wie, że nie może... To musi być niewiarygodnie trudne. Cera Maryi jest śnieżnobiała, tak jak i Jezusa. Mam wrażenie, że tworzą jedność. Są czymś, czego nie można rozłączyć; czymś trwałym, nieprzerwanym. Maryja jest przedstawiona w pięknej szacie, z koroną na głowie, ustrojona błyszczącymi perłami. Ma zawieszony przy talii złoty łańcuch i tak, jak bywało w połowie XV w., podgolone czoło. Matka Boża jest przedstawiona jako królowa. Podziwiam Ją. Na Jej barkach spoczywa ogromny ciężar i odpowiedzialność, które mimo wszystko stara się udźwignąć. My, zwykli ludzie, możemy sobie jedynie wyobrazić



Dyptyk z Melun - Madonna z Dzieciątkiem

to, co mogła znosić, jak musiała cierpieć. Mam przed oczami wizję kochającej matki, która cieszy się z narodzin tak wyjątkowego syna: Jezusa. Jednak... Jednak jestem pewna, że gdzieś w głębi serca odczuwała rozdzierającą Ją bezsilność. **Bo jak można żyć ze świadomością nieuniknionej śmierci najbliższych?**

Madonna przedstawiona na obrazie jest otoczona Serafinami i Cherubinami. Jednak czy czuje się bezpiecznie? Mam wrażenie, że wręcz przeciwnie. Wygląda, jakby coś Jej przeszkadzało. Ale przecież anioły są dobre, prawda? Jeden z nich,

który stoi po Jej lewej stronie, patrzy na nas. Przeszywa naszą duszę, wie wszystko: widzi i czuje. Jakby chciał Ją ostrzec i obronić. I mówił słowo: „Nie!” do tych, którzy mają wątpliwości.

Maryja ma odkrytą jedną pierś.

Dlaczego? Może, żeby Jezus czuł się bezpiecznie. Może, żeby odczuwał głęboką więź z matką. Może żeby przez ukazanie jej w kontrowersyjny sposób przyciągnąć więcej widzów? Może, może może... Madonna wygląda tak niewinnie.

Ale kto tak naprawdę pozował przy powstawaniu dzieła? Ten fakt budzi kontrowersje. Mówi się, że była to kochanka francuskiego króla Karola VII:

Agnès Sorel. Trudno to zignorować.

Jakież sprzeczne może to budzić emocje?

U mnie: zdziwienie, zażenowanie, podziw i

ciekawość. A po głowie chodzi mi pytanie:

„Dlaczego?”. Bo dlaczego właśnie ona?

Czy zasługiwała na to, żeby zostać

uwieczniona na płótnie, zwłaszcza jako

Maryja? Albo to może Maryja została

pokazana jako ona... Mimo

przeważających kolorów niebieskiego i

czerwonego na obrazie nie da się nie

zauważyć wszechobecnego światła.

Głównie jest ono skupione na postaci

Maryi i Jezusa, jednak odbija się też w

oczach aniołów. Tak, jakby ktoś szukał

drogi w ciemności, włączył latarkę i

znalazł odpowiedź na wszystkie pytania.

Zastanawiałam się, jakim wyrazem

mogłabym określić ten obraz. Jedyne

słowo, które moim zdaniem do niego

pasuje to: **finezyjny**. Dzieło ma w sobie

tyle dwuznaczności, zarówno pod kontem

malarskim, jak i historycznym. Jednak

jest delikatne i subtelne, mimo że

szokuje. Brak tu jakiegokolwiek

dosłowności. **Ktoś, kto nie rozumie**

sztuki, może uważać, że opowiadam

bzdury ... Ale ten obraz jest naprawdę

poruszający. Trzeba się w niego po prostu

długo wpatrywać i poczekać, aż sam do

nas „przemówi”.

Karolina Machalica

